AD THEMISTII ORATIONEM XXXIV,

περὶ τῆς ἀρχῆς.

In oratione *περὶ τῆς ἀρχῆς*, quam ex Codice Ambrosiano Maius primus protulit, post multorum curas hic illic aliquid emendandum superest, quod paucis notabo.

Mendum apertissimum inest in Themistii verbis p. 444, 17 Dind. *ἢ γὰρ ἐπήραμεν ἄμφω φιλοσοφίαν εἰς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων καταγαγόντες ἢ ἄμφω καταβεβλήκαμεν.* Pugnant inter sese et adversis frontibus concurrunt *ἐπήραμεν* et *καταγαγόντες*. Compara modo locum p. 463, 11: *τοιούτῳ βασιλεῖ κοινωνῶν τοιαύτης ἀρχῆς οὐ κατήγαγον φιλοσοφίαν ἀλλ' ἐπῆρα.* Quid igitur faciemus? Simplicissimum esse videtur praepositionem resecare et *ἀγαγόντες* pro *καταγαγόντες* rescribere. *Ἄγειν* est verbum medium, quale sententia loci requirit et sic recte ponitur controversia utrum *τὸ τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τῶν λόγων εἰς τὰ ἔργα ἄγειν* sit *ἀνάγειν καὶ ἐπαίρειν τὴν φιλοσοφίαν* an *κατάγειν καὶ καταβάλλειν.*

Miror quomodo Dindorfius p. 447, 9 ferre potuerit: *καὶ τοῦ προσεῖναι κόσμον ἐν τοῖς ἔργοις ἐπεμέλησαν*, ubi manifesto requiritur *κόσμον τοῖς ἔργοις ἐπεμελήθησαν*. *Ἐπεμέλησαν* enim barbarum est, et *κόσμος πρόσεστι τοῖς ἔργοις* Graecum est, non *ἐν τοῖς ἔργοις*.

Plato, ut scribit p. 448, 5, *ἐθάρρησε περιεργάσασθαι μὴ καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως ἐστιν ἀνώτερον.*, sed Themistius dederat *ἐστι τι ἀνώτερον.* Crebro fit ut N et TI permisceantur.

Quod statim sequitur p. 448, 15: *κἂν τῇ μὲν μηδὲν πρόκειται ἀγαθόν*, pervulgatus est scribarum error pro *προκέηται*. Mendosum est quod legitur p. 453, 3: *ἐῶ τὸν Πρίσκον καὶ τὸν Θρασέαν καὶ τοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς ἰδέας, ὡς ἐμπλήσωσί σε οἱ συγγραφεῖς.* Emenda: *ὧν ἐμπλήσουσί σε.*

Boni magistratus esse scribit Themistius p. 455, 9: *τὸ μη-*

δὲν τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος προὔργου ποιεῖσθαι, sed claudicabit sententia donec pro προὔργου restitueris προὐργιαίτερον, unde pendet genitivus τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος. Sumsit hoc ab Atticis, veluti Isocr. in Archidamo § 35: ὅπως δὲ χρὴ τοῦ δικαίου ποιεῖσθαί τι προὐργιαίτερον οὐδεὶς ἄν με λέγων πείσειεν, et saepe hoc sequiores scriptores imitantur. Πρὸ ἔργου legitur nunc apud Themistium p. 52 A: πολὺ ἂν πρὸ ἔργου εἴη πρὸς τὴν θέαν τῆς ἀληθινῆς εὐμορφίας, sed illic quoque προὔργου dedisse videtur sumtum ex Platonis Rep. II. p. 376 C: ἆρά τι προὔργου ἡμῖν ἐςιν αὐτὸ σκοποῦσι πρὸς τὸ κατιδεῖν οὗπερ ἕνεκα πάντα σκοποῦμεν. Deest vocabulum quo carere non possumus p. 455, 5: οὐκ ἀτιμοτέρους ἀπέφηνα μῆνας πολλῶν ἐνιαυτῶν. Suppleri debet μῆνας (ὀλίγους) πολλῶν ἐνιαυτῶν, ut recte in vicinia legitur: πρὸς δὲ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ἀποχρῶσι καὶ μῆνες ὀλίγοι καὶ ἡμέρα, sed ibi ἡμέραι (nempe ὀλίγαι) pro ἡμέρα dederat, quoniam si singulari numero uti voluisset certo Graecorum usu καὶ ἡμέρα μία dicere debuisset.

Dixerat Themistius in unaquaque arte non multitudinem artis operum sed praestantiam spectari solere, quibus haec addit p. 456, 2: πόσῳ πλείω τὰ Παύσωνος ἔργα τῶν Ζεύξιδος ἢ τῶν Ἀπελλοῦ; τίς οὖν οὐ προτιμᾷ πινάκιον ἓν ἐκείνοιν τοῖν ἀνδροῖν ἢ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν Παύσωνος τέχνην; In his οὖν locum non habet, sed δὲ, quamobrem sic scribendum: τίς δ' οὐ προτιμᾷ κτέ.

Confusa sunt duo pronomina p. 456, 6: ὑπάρχει σοι καὶ χρόνῳ σεμνύνεσθαι ὅσον πεπολίτευμαι. Res ipsa clamat μοι pro σοι verum esse. „Si praeclarum est, inquit, ut tibi videtur, *diu* remp. capessere, *est mihi* etiam hoc nomine quod gloriari possim, namque ab ineunte aetate usque ad extremam senectutem rem publicam gessi."

Deinde sua in remp. merita commemorat, legatum se ad Constantium missum esse, rem frumentariam curasse sese et Senatorum numerum a trecentis ad duo millia auxisse; tum praemia quae tulerit enumerat sic: ἐφ' ὧν δύο μὲν αἵ τε χαλκαῖ παρὰ δυοῖν αὐτοκρατόρων εἰκόνες, τιμαὶ δὲ ἐν γράμμασι διωλύγιαι, παρακλήσεις δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δὶς ἀλλὰ πολλάκις. In his primum scribe ἐξ ὧν pro ἐφ' ὧν,

deinde quaere quid lateat in *δύο μὲν αἵ τε χαλκαῖ εἰκόνες*, nam haec quidem sana et integra esse nullo modo possunt. Equidem Themistium sic dixisse suspicor: *ἐξ ὧν δύο μέν* (*μοι*) *αἵδε χαλκαῖ εἰκόνες*. Dativus *μοι* abesse non potest, ubi narrat quos honores, quae praemia ob merita in remp. consecutus fuerit. In AITE latebat *αἵδε*. Duae statuae ex loco unde verba faciebat Themistius conspiciebantur. Simillimus locus est p. 146 B. ubi est: *καὶ χαλκαῖ μὲν αὗται εἰκόνες*, in quas dum illa diceret oculos convertebat et manum.

Continuo ita pergit: *καὶ προστίθει τούτοις ἅπασιν ὅπως καὶ ὁπότε*, quae ut Graeca oratio fiat emenda: *τούτοις ἅπασι τὸ πῶς καὶ τὸ πότε*. In talibus necessarius articulus est et nullo modo omitti potest, ut p. 221 A: *ἐμοὶ τοῦ ποσοῦ θαυμασιώτερον ἦν τὸ ὁπότε*, ubi *τὸ πότε* reponendum. Deinde exponit *τὸ πῶς καὶ τὸ πότε*, id est qua ratione et quibus temporibus illum honorem Praefecturae Urbanae sit adeptus. In his quae coniungenda fuerant Editores perperam diremerunt unde locus densis tenebris obscuratus est. Ante omnia uno tenore verba continuanda sunt in hunc modum: *ὅτι μήτε ἐπιλιπαρήσαντος μήτε ἐπ' ἄλλῳ τῳ ἀλλ' ἐπὶ τοῖς λόγοις, καὶ ἡνίκα ὀσπρίων οὐκ ἦν ἀμητός, καὶ παρ' ἀνδρὸς ἥκιϛα εὐμαροῦς, ὃς ἐπιϛέλλων πρὸς τὴν γερουσίαν αὐτὸ τοῦτο διαρρήδην ὁμολογεῖ μέρος μέν τι συμπεῖσαι μόλις, τὸ σύμπαν δὲ μὴ παιδευθῆναι καὶ ὅτι μηδὲν προσείληφα τοσοῦτον ὅσον προστέθεικα σεμνότερον ἀποφήνας τοὔνομα τῆς ἀρχῆς τῇ κοινωνίᾳ*. Horum pleraque aperta sunt et perspicua. Themistius adeptus est, ut scribit, illum honorem *μὴ ἐπιλιπαρήσας ἀλλ' ἐπὶ τοῖς λόγοις*, praeterea in annonae penuria *ἡνίκα ὀσπρίων οὐκ ἦν ἀμητός*, tum *παρ' ἀνδρὸς ἥκιϛα εὐμαροῦς*. Apparet eum principem ipsum Theodosium ita appellare, *ἄνδρα ἥκιϛα εὐμαρῆ*, quod quid significet non est mihi admodum perspicuum. Si sanum est *minime facilem* dixit Theodosium propterea quod acer esset et admodum diligens in eligendis iis quibus aliquam potestatem committeret. Reliqua sumta sunt ex Theodosii ad Senatum epistola, in qua disertis verbis scripserat: *μέρος μέν τι συμπεῖσαι μόλις, τὸ σύμπαν δὲ μὴ παιδευθῆναι*. Horum prior pars apertissima est, sed reliqua absurda et pessime corrupta. Scripserat sese vix a Themistio impetrasse ut eum

honorem susciperet, quod perspicuum est, sed τὸ σύμπαν δὲ μὴ παιδευθῆναι malesanum est ac prorsus absurdum. Vehementer suspicor Codicem male lectum a Maio esse, qui quae legebat saepe non intelligebat, ut paulo ante, ubi pro ὀσπρίων edidit ὁ πρίων et comparavit Hesychianum πρίων: ἀγοράζων „ex *quo quis commodiorem sensum procudat.*" Ex ipso sententiae fundo aliquid eruendum est quod argumento loci sat commode respondeat. Fieri potest ut verum sit: τὸ σύμπαν δέ με μηδὲν δεηθῆναι, ut scripserit princeps Themistium omnino illum Praefecturae honorem *minime expetiisse.* Quod loci reliquum est καὶ ὅτι μηδὲν προσείληφα κτέ. sine controversia ex eadem Principis epistola sumtum est. Poterat haec de Themistio Theodosius ad Senatum scribere, sed haec ipse de se praedicare Themistius non poterat.

Pergit Themistius sic p. 457, 12: καὶ εἰ μέν τις ἔροιτο τὴν αἰτίαν δι' ἣν τότε μὲν ἀπώκνησα, νῦν δὲ οὐκ ἔτι, ἐρῶ. Non facile dices cur μέν sit interpositum in verbis: εἰ μέν τις. Themistius autem scripserat: εἴ μέ τις ἔροιτο τὴν αἰτίαν, *si quis* ex me *causam quaereret.* Tum describitur optimus princeps, philosophiae amans et Themistii studiosus etiam admonentis et increpantis. Ambigunt utrum de Iuliano haec an de Theodosio dicta sint. Non est ulla dubitatio quin de Theodosio sint accipienda. Semel tantum Themistium Praefectura urbana functum esse idque sub Theodosio nunc quidem extra omnem controversiam positum est. Vide nunc quid dicat p. 460, 3 de eodem principe quem adhuc omisso nomine laudaverat: παρ' αὐτῆς ἐδεξάμην τῆς χειρὸς τὰς πινακίδας παρ' ἧς οὐ κεκύρωται ἡ μέλαινα ψῆφος, παρ' ἧς ὁσημέραι ἐκφοιτῶσιν ἀγαθῶν πηγαὶ, κακῶν ἐπισχέσεις. Praesentis temporis usus ὁσημέραι ἐκφοιτῶσιν satis arguit de vivo Principe haec dici, quemadmodum perfectum p. 459, 2: οὔτε γὰρ σμικρὸν οὔτε μέγα ἐκλέλοιπεν οὐδὲν τῶν ὑψοῦ φιλοσοφίαν αἰρόντων. Theodosii igitur ingenium describens ita dicit: ϛεγανὸς καὶ ϛαθερὸς καὶ τοῦ καθ' ἕκαϛον κοινῇ κεχαρισμένου τὸ συμφέρον προϛεξετάζων, in quibus non difficile est duo vitia deprehendere. Alterum pervulgatum est, προϛεξετάζων enim scribae substituerunt pro προεξετάζων. Praeterea nonne vides κοινῇ ex sua propria sede exulare? Facile apparet Themi-

stium hoc dicere: „Theodosius prius quaerere solet *quid sit omnibus utile* quam *quid sit singulis iucundum.*" Itaque non aliter quam sic scribere potuit: τοῦ καθ' ἕκαςον κεχαρισμένου τὸ κοινῇ συμφέρον προεξετάζων. Quomode κοινῇ loco motum sit non perspicio, sed sic in pristinam sedem reductum esse apparet. In fine loci p. 460, 2 emenda παρὰ ταύτης ἐδεξάμην τῆς χειρός pro παρ' αὐτῆς, et inserta copula ἀγαθῶν πηγαὶ (καὶ) κακῶν ἐπισχέσεις.

Non debebat Dindorfius ad p. 460, 16 commemorare inutilem Iacobsii suspicionem in his: πῶς δ' ἂν ἔτι τῆς ἀχρηςίας τῶν φιλοσόφων ἐκελεύομεν αἰτιᾶσθαι τοὺς μὴ χρωμένους; ubi non coniecisset ἐκωλύομεν pro ἐκελεύομεν si meminisset Platonis ea verba esse de Rep. VI. p. 489 B. ἄχρηςοι τοῖς πολλοῖς οἱ ἐπιεικέςατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ· τῆς μέντοι ἀχρηςίας τοὺς μὴ χρωμένους κέλευε αἰτιᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς ἐπιεικεῖς. Celebratum Platonis locum in libro VI de Republica ubi perfectum philosophum ac regem omnibus virtutibus ornatum describit, Themistius, (qui se ab omni adulatione abhorrere tam saepe ipse praedicat ut vix ei credere possis) ad amussim quadrare solet dicere in Principem, quemcumque imperio potitum vidit et compellavit. Loci Platonici pars potior legitur de Rep. VI. p. 487 A. ubi philosophiam appellat ἐπιτήδευμα, ὃ μήποτ' ἄν τις οἷός τε γένοιτο ἱκανῶς ἐπιτηδεῦσαι, εἰ μὴ φύσει εἴη μνήμων εὐμαθὴς μεγαλοπρεπὴς εὔχαρις φίλος τε καὶ ξυγγενὴς ἀληθείας δικαιοσύνης ἀνδρείας σωφροσύνης. Haec omnia plane in Principe inesse magna voce et bonis lateribus iactabat Themistius in quemcunque principem incidisset, sive is esset Constantius (p. 46 A et 62 A) sive Valens (p. 105 B.) sive Theodosius (p. 215 B. et in hac oratione p. 461, 2). Audi adulatorem ad Constantium ita dicentem p. 46 A: σὲ δέ, ὦ βασιλεῦ, καὶ Πλάτων ὁ σοφὸς ἐμοῦ πρότερον (L. πρότερος) ἀνεκήρυττε, καὶ ἵνα μὴ ἄλλως με κομψεύεσθαι ὑπολάβῃς ἰδού σοι λέγω τὰ ῥήματα οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν μετακινήσας. Constantium autem cum illo comparari quem Plato perfectum hominem cogitando finxit! Recoquit eadem apud eundem p. 62 A. Nemo nunc mirabitur quo pacto Themistius Constantio unus omnium philosophorum praestantissimus fuerit visus: πράττει δ' ὁ κόλαξ ἄριςα πάντων, ut apud Menan-

drum est. Ubi summa rerum ad Valentem devenit audi mihi philosophum p. 105 B: *οὗτος ἐκεῖνός ἐςιν ὃν ζητεῖς, ὦ θαυμασιώτατε Πλάτων, καὶ λέγεις μοι λίαν ἀκριβῶς οὐκ εἰδὼς ὃν λέγεις καὶ τὴν εἰκόνα ἐκμάττῃ οὐχ ἑορακὼς τὸ ἀρχέτυπον.* Atque haec Valens et aulici magna cum gravitate audiebant. Ad imperium pervenit Theodosius: statim eadem ei cantilena cantatur pag. 215 B. *ἐῶ γὰρ τὸν θεσπέσιον Πλάτωνα, ὃς ηὔξατο μὲν βασιλέα τοιοῦτον εὑρήσειν —, ὥς αὐτός που φησί, νέον σώφρονα πρᾷον ἥμερον μεγαλοπρεπῆ μεγαλόφρονα,* quibus non dubitavit haec statim subiicere, *ἀντικρὺς Θεοδόσιον!* Eadem iterum in hac oratione apponit, p. 461, 3: *ὃν γὰρ (Πλάτων) ἐν τοῖς συγγράμμασιν αἰτεῖ βασιλέα — νέον εὐμαθῆ μεγαλοπρεπῆ μεγαλόφρονα, καὶ εἰ μὴ τοὔνομα λέγει, τοῦτόν* (Theodosium) *φησι καὶ τοῦτον εὔχεται ἐπιφανῆναι.* Credo etiam Arcadium et Honorium, si vixisset, iisdem laudibus extulisset, quos alii testes aliquanto integriores *βοσκήματα* appellaverunt. Sed haec obiter: redeo ad emaculandam Themistii orationem, quae gravi vitio inquinata est in iis quae continuo sequuntur p. 461, 13: *οἰμωγὴ ἐξελήλαται τῶν ἀρχείων, οἱ δήμιοι δὲ ὄνομα φροῦδον. τὸ δὲ ἐπιδεικνύναι καὶ φαίνειν καὶ προσαγγέλλειν οὐ συνετὰ ῥήματα ἤδη.* Quid dicat Themistius apertum est, nempe *delationibus* impositum esse finem. Ex antiquitatibus Atticis depromsit verba quaedam forensia, quae *deferre* olim significabant, quum delatorum (*συκοφαντῶν*) plena essent omnia. Agnoscimus *φαίνειν* et *προσαγγέλλειν*, sed *ἐπιδεικνύναι* in tali re nemo dixit umquam. Quis autem in foro Attico tam hospes est ut non statim veram lectionem reperiat quae est *ἐνδεικνύναι*? Cui non tam nota *ἔνδειξις* atque *φάσις* et *προσαγγελία*? Themistius *ἐνδεικνύναι* et apud Oratores Atticos saepe legerat et in Platone, qui et in libris de Legibus eo verbo nonnumquam utitur et in Socratis Apologia p. 32 B. *ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων*, ad quem locum Stallbaumius docuit *ἔνδειξιν* et *ἀπαγωγήν*, *τὸν ἐνδειχθέντα* et *ἀπαχθέντα* coniungi solere. Certum igitur est *ἐνδεικνύναι* pro *ἐπιδεικνύναι* esse reponendum, et notum est omnibus *ἐν* et *ἐπί* in libris MSS. inter se permutari solere. Lubenter Themistius utitur vetustis vocabulis forensibus At-

ticorum et formulis quibusdam solemnibus, sed (ut sequiores omnes) non est in ea re satis diligens et in errores quosdam se implicat. Huiusmodi est quod scribit p. 283 A. *δικαστήριον — σοφώτερον τοῦ εἰς ἕνα καὶ χιλίους, οἷς ἐπιτέτραπται ἐκ τῆς ψήφου ἐξενεγκεῖν ὅ τι χρὴ παθεῖν τὸν ἁλόντα ἢ ἀποτῖσαι*, et p. 311 C: *σεμνότερον δὲ ἦν καὶ Ἀθήνησι δικαστήριον τῶν εἰς ἕνα καὶ χιλίους ὁ Ἄρειος πάγος*. Nemo enim dixit umquam *ἐκ τῆς ψήφου ἐξενεγκεῖν* pro *γνῶναι*, aut *ὁ Ἄρειος πάγος* pro *ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή*. Erravit quoque p: 44 D. ubi scripsit: *ὃν οὐκ ἔστι ψευδομαρτυρίας ἑλεῖν ἀλλ' οὐδὲ γράψασθαι ὡς χρημάτων ἑαλωκὼς — ἐδωρήσατο ἐπαίνους οὐδὲν προσήκοντας*. Non est enim Graecum *αἱρεῖν ψευδομαρτυρίας*, sed *ψευδομαρτυριῶν*, et pro *χρημάτων ἑαλωκώς* Attici *δεδωροδοκηκώς* dixissent. Themistius utitur verbo *ἁλῶναί τινος* pro *ἡττηθῆναι* aut *ἐρασθῆναί τινος*. Itaque toto coelo distant *δώρων ἁλῶναι* apud Atticos et apud serum Atticorum imitatorem Themistium, qui *δώρων ἁλούς* ponit pro *δωροδοκήσας* p. 116 B. ubi ad principem ita dicit: *τοὺς εἰρηνικοὺς ἄρχοντας περιορᾷς καὶ λαθεῖν ἔξεστι δώρων. ἁλόντα*. Fieri potest (inquit) ut *te inscio* aliquis eorum *donis corrumpatur* contra officium et fidem. In Attica *ὁ ἁλούς iudicum sententiis damnatus* est. De usu verbi *ἁλίσκεσθαι* apud Themistium alio loco dicam. Peccavit iterum adversus constantem Atticorum loquendi morem p. 201 D: *σεμνὸν ἦν — μάρτυρα ποιεῖσθαι τὸν Ἄρειον πάγον ἢ τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων*, nam constanter olim omnes *τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους*, non *τῶν πεντακοσίων*, dicere solebant. Enumerans principis beneficia in privatos collata Themistius ita scribit p. 461, 20: *τῷ δὲ τροφὴν ἐτήσιον ἐχορήγησε, τῷ δὲ συνέδωκε θυγατέρας, τῷ δὲ ξυνέτισε χρέος ἀναγκαῖον*. In his duo sunt manifesta vitia, quorum alterum Maius sustulit, alterum adhuc fugit omnes. Pro *συνέδωκε* Maius dedit *συνεξέδωκε*. Quod loci sententia requirit *in elocandis filiabus adiuvit* nempe dotem illis de suo largiens, id omnes sciunt *συνεκδιδόναι* appellari. Frequens erat hoc genus beneficii Athenis et notus est locus Demosthenis de Corona § 268 „*non commemorabo οὔτ' εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην οὔτ' εἴ τισι θυγατέρας συνεξέδωκα*, quo respicit is qui *Δημοσθένους ἐγκώμιον* scripsit inter libros Lucianeos edi solitum cap. 45:

παρὰ τοῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμην αἰχμαλώτους ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν συνεξέδωκα τὰς θυγατέρας, ubi pro altero *ὧν* apertum est *οἷς* emendari oportere. Hoc quoque satis apertum est eodem modo apud Themistium pro *ξυνέτισε χρέος* reponendum esse *συνεξέτισε χρέως*, quod verbum non minus necessarium est quam *συνεξέδωκε* pro *ξυνέδωκε*. Nempe *τίνειν χρέως* pro *ἀποτίνειν* vel *ἐκτίνειν* non dicitur. *Συνεκτίνειν* Themistius apud Demosthenem legerat in Orat. LIII. § 26: *ὡμολόγησαν αὐτοὶ συνεκτίσειν*, et aliis locis. Multis verbis praedicat Themistius p. 462, 2 liberalitatem Theodosii, cuius iussu pecuniae iam in fiscum redactae reddebantur iis a quibus contra ius expressae erant. Numquam antea auditum hoc est, inquit, *ἀλλ' ἦν ἂν ὑπόστροφος ἡ ζημία τοῖς ἠδικημένοις*. Mirum tam evidens mendum latere potuisse: scribendum est enim *ἀνυπόστροφος*.

Deinde addit novum et insignius etiam liberalitatis argumentum his verbis: *τὸ δὲ καὶ τοῖς χρήσασθαι δεηθεῖσι δοῦναι δωρεὰν καὶ πλείονός γε δοῦναι δωρεὰν ἢ ὅσῳ χρῆσθαι ἤτησε — τίνα Ἀλκιβιάδην οὐχ ὑπερβαίνει*; Pro *ἤτησε* Maius aut *ἤτησέ τις* aut *ἤτησαν* coniecit, quorum hoc verum videtur, sed multo gravius mendum superest. Quid enim sibi volunt verba *ἢ ὅσῳ χρῆσθαι ἤτησαν*? Vera scriptura exsculpi potest ex praecedentibus *τοῖς χρήσασθαι δεηθεῖσι*. Nempe *χρήσασθαι* non est a verbo *χρῆσθαι*, sed a *κίχρασθαι*, et *χρήσασθαι* idem est atque *δανείσασθαι*. Sic demum intelligitur quid sit *δοῦναι δωρεὰν τοῖς χρήσασθαι δεηθεῖσι*, quam quis pecuniam volebat *sumere mutuam*, eam *dono dedisse* Theodosius narratur. Itaque pro *ἢ ὅσῳ χρῆσθαι ἤτησαν* apparet corrigi oportere *ἢ ὅσον χρήσασθαι ἤτησαν*. Postquam *χρήσασθαι* in *χρῆσθαι* depravatum est, *ὅσον* verbo *χρῆσθαι* accommodatum est.

Necessaria vocula incuria omissa est p. 462, sq. in verbis: *ἄρα τούτους εἴασεν εὐπαθεῖν —, ὧν δὲ ἀφελόμενος ἀπέδωκε — τούτους συνεχώρησεν ἀνιᾶσθαι*. Supple: *τούτους (μὲν) εἴασεν εὐπαθεῖν κτέ*. Sensu vacuum est quod editur p. 463, 1: *οἶδα ἐγὼ πολλοὺς ἀχαρίστους φανέντας ὑπὲρ ὧν ἔτυχον ἀγαθῶν τὴν εὔνοιαν μὴ ἐπανιόντας*. Nihili est *ἐπανιέναι τὴν εὔνοιαν*. Suspicor Themistium dedisse: *τὴν εὔνοιαν μὴ ἐπανισοῦντας*, id est beneficiis quae acceperant *parem benevolentiam non refe-*

rentes, beneficiis in se collatis *benevolentiam non exaequantes.* Continuo sequitur: καίτοι γε ἀλγεινότατος τῷ πεποιηκότι καλῶς ἡ παρὰ τοῦ πεπονθότος ἀγνωμοσύνη, ubi ἀλγεινότατον scribendum esse satis, credo, manifestum est. Mox scribe ὑπὸ τοσούτου πλημμελήματος pro τοιούτου.

Non recte componuntur εἴτε — ἤ p. 465, 12: εἴτε γεωργοῖς αὐτοῖς ἐθέλει χρῆσθαι βασιλεὺς ἢ ϛρατιώταις. Certa lex sermonis rescribere iubet εἴτε ϛρατιώταις.

Turpe mendum p. 466, 8: δυσχωρίας, ἃς δικάζονται οὐ σὺν πολλῷ πόνῳ, iam antea admonuimus ita eximendum esse ut pro absurdo δικάζονται corrigatur διεξιόντες.

Male composita verba sunt p. 467, 7: τέως μὲν ἠριθμοῦντο πρὸς ὁπόσους παραταξόμεθα. Res ipsa clamat Themistium dedisse: *numerare solebamus*, ἠριθμοῦμεν.

Substitue adverbium pro adiectivo p. 467, 11: σκόπει τοίνυν ὅσῳ βασιλικώτερος Θεοδόσιος τοῖς λυπήσασι προσενήνεκται ἢ ὁ — εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων, nam nulla est dubitatio quin βασιλικώτερον sit emendandum.

Peccavit Themistius ipse p. 467, 14 ubi scripsit: ἐπιτιμᾷ τὸν ἀδελφὸν μαλαττόμενον πρὸς τὸν ἱκέτην, nam non est recordatus ἐπιτιμᾶν cum dativo coniungi oportere et ἐπιτιμᾷ τῷ ἀδελφῷ Graecum esse pro *increpat fratrem.* Semel apud Herodotum legitur VI. 39: τὸν ἀδελφὸν Στησαγόρεα δηλαδὴ ἐπιτιμέων, ubi miro et inaudito more ἐπιτιμέων ponitur pro simplici τιμῶν *fratri honorem habens*, si sana scriptura est, de qua re vehementer dubito. Ἐπιτιμᾶν autem pro ἐπιπλήττειν positum passim legitur apud omnes et constanti omnium usu dativum regit.

Post pauca φέροι legendum est pro φέρει in verbis Homeri μηδ᾽ ὅντινα γαϛέρι μήτηρ κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδὲ τοῦτον διαφυγεῖν. In sqq. recipere Dindorfius debebat certam Iacobsii emendationem νυμφοϛολοῦμεν τὰς θυγατέρας pro νυμφοτροφοῦμεν, quod absurdum verbum est et natum scribae oscitantia verbum παιδοτροφοῦμεν, quod praecedit, ἔναυλον habentis.

Certum vitium et parata medicina est p. 468, 19: ὁ Σωκράτης ἀπεδέχετο καὶ πρὸς τὸν θρυλούμενον λόγον — ὅτι μὲν δεῖ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς βλάπτειν. Primum restitue sanam verborum compositionem in ultima parte sic:

ὅτι δεῖ τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς βλάπτειν. Deinde vide quid lateat in *ἀπεδέχετο καὶ πρὸς τὸν λόγον*, quae manifesto mendosa sunt et sensu destituta. Quod Iacobsius coniecit pro *καὶ πρός* reponendum esse *οὐχ ἁπλῶς*, ludere est, non emendare. Vitii sedes est in *ἀπεδέχετο*, in quo verbo si duas litterulas correxeris, habebis scripturam sanam et perspicuam hanc: *ὁ Σωκράτης ἀπεμάχετο πρὸς τὸν λόγον.* Non illepide Socrates veluti cum adversario quodam *depugnare* dicitur cum celebrata multorum sententia, quam *deiicere* studebat.

Scribarum vitio atra caligo premit locum p. 469, 19, ubi quum dixisset Themistius "*Hercules non propterea tantus vir erat quia tenebat τοὺς περαντικοὺς λόγους καὶ τοὺς ἀπεράντους, ἀλλ' ὅτι ἐκώλυσε παρανομίαν,*" ita pergit: *κἀγὼ τοίνυν τὸν Ἰόλεων ἐμιμησάμην καὶ γέγονα χρόνον τινὰ ὑπουργὸς τῷ Καλλινίκῳ καὶ τῆς κοινῆς ἑστίας ἐπεμελήθην. οὐ περιείργασμαι οὐδὲ ἔλαττον προσήκει τούτῳ ἔχειν ἢ ἡ τοῖς ἀβακίοις ἐγκαρτερήσασα.* Dicam simplicissime quomodo haec veterem formam recipere debeant, quo facto omnia clara luce splendebunt. Nempe sic legendum est: *κἀγὼ τοίνυν (εἰ) τὸν Ἰόλεων ἐμιμησάμην καὶ — τῆς κοινῆς ἑστίας ἐπεμελήθην, οὐ περιείργασμαι οὐδὲ ἔλαττον προσήκει ταύτῃ μ' ἔχειν ἢ εἰ τοῖς ἀβακίοις ἐνεκαρτέρησα.* Haec demum sana sententia est et praecedentibus apte respondens. Nunc omnia recte et ordine procedunt. Partem veri vidit Iacobsius, qui ultimam loci partem sic constituerat: *οὐδὲ ἔλαττον προσήκει διὰ τοῦτο ἔχειν ἢ εἰ τοῖς ἀβακίοις ἐνεκαρτέρησα ἀεί.* Sed nil proderat haec emaculasse donec esset restituta protasis *κἀγὼ τοίνυν, εἰ τὸν Ἰόλεων ἐμιμησάμην, οὐ περιείργασμαι.* Tecte principem Theodosium cum Hercule comparans et eum *τὸν Καλλίνικον* appellans, quo nomine veteres Herculem designant, Iolaum se ipsum facit Herculis adiutorem, et satis callide rationem sic concludit: si Herculis philosophia fortibus factis spectaretur, se qui ei horum laborum socius et adiutor fuerit non posse supervacuam operam et vanam in illis rebus perdidisse. Pro *διὰ τοῦτο*, quod Iacobsius reponebat, malui *ταύτῃ* scribere, et satis est *τοῖς ἀβακίοις ἐνεκαρτέρησα* sine *ἀεί*, quod plane est inutile.

Etiam ea quae continuo sequuntur, ut a Maio edita sunt,

intelligi prorsus nequeunt, quia perperam divisa et male distincta sunt et insuper uno et altero mendo inquinata. Maius dissecuit quae arctissime inter se coniuncta fuerunt et ita demum res in integrum restitui poterit et certa lux affulgebit ubi ea coaluerint in unum quae nunc discerpta et dilacerata videmus. Itaque primum omnia ea verba sic scribe: *ἀλλὰ Πλάτων μὲν οὐκ ἀπήει τρὶς διαπλέων ὑπὲρ Δίωνος τὸν Ἰόνιον, οὐδὲ Ἀριςοτέλης ὑπὲρ Σταγείρων πεφροντικὼς οὐδὲ Καρνεάδης οὐδὲ Κριτόλαος πρεσβεύοντες ὑπὲρ τῆς Ἀττικῆς, ἐγὼ δὲ, ὡς ἔοικε, χαμαὶ πάλιν ἐκυλινδούμην ἀπὸ τοῦ διαύλου τῆς ἑσπερίας καὶ τῆς ἑῴας ὃν διέδραμον ἤδη τὴν ἀγαθὴν δόξαν τῆς πόλεως συμπεριφέρων.* Maius enim haec ita discidit ut in fine capitis XXVIII poneret: *ἀλλὰ Πλάτων μὲν — πρεσβεύοντες ὑπὲρ τῆς Ἀττικῆς*; et quasi nova sententia institueretur novum caput XXIX orditur a verbis: *Ἐγὼ δὲ, ὡς ἔοικε, κτἑ.* et sic omnia, ut tu vides, pervertit ac pessumdat. Restituta sic totius loci conformatione melius apparent vitia, quibus singulae loci partes laborant. Gravissimum et turpissimum vitium est in *οὐκ ἀπήει*. Ecquid esse potest absurdius quam hoc: *Πλάτων τρὶς διαπλέων τὸν Ἰόνιον ο ὐ κ ἀ π ή ε ι?* Non potuit simul Hadriaticum mare traiicere et *domi manere*, *οὐκ ἀπιέναι*. Ex ipsa oppositione, quae in loco inest, primum sententia verborum in mendo latentium cognoscetur, deinde ubi de sententia constet reperiri poterunt ipsa verba, quibus in eam rem Themistius sit usus. Verbis corruptis *Πλάτων μὲν οὐκ ἀπήει* opposuit haec: *ἐγὼ δὲ χαμαὶ ἐκυλινδούμην*, unde satis apparet eum de Platone et caeteris dixisse aliquid in hanc sententiam: "Plato, Aristoteles, Carneades et Critolaus quum itinera reip. causa susciperent et legationibus fungerentur *nihil fecerunt quod esset philosophia indignum;* ego si remp. capesso et legationes obeo *χαμαὶ κυλινδοῦμαι*, *humi volutor* et versor in rebus, quae philosophum non decent. Itaque in depravatis verbis *οὐκ ἀπήει* latet aliquid quod huc redeat: *οὐδὲν ἐποίησε τῆς φιλοσοφίας ἀνάξιον.* Videndum nunc est an id elicere possimus. Quomodo, dixerit aliquis, fieri poterit ut ex ΟΥΚΑΠΗΙΕΙ huiusmodi quid eruatur? Non est ea res tam difficilis et ardua atque prima specie alicui videatur. Necesse est meminisse quid impulerit Themistium ut

hanc orationem haberet ederetque. Nempe extorsit hanc Themistio defensionem mordax Palladae epigramma hoc:

Ἄντυγος οὐρανίης ὑπερήμενος ἐς πόθον ἦλθες
ἄντυγος ἀργυρέης αἶσχος ἀπειρέσιον.
ἦσθά ποτε κρείσσων, αὖθις δ' ἐγένου πολὺ χείρων,
δεῦρ' ἀνάβηθι κάτω, νῦν γὰρ ἄνω κατέβης.

qui versus magis protervi et mordaces quam faceti et elegantes quum tota urbe cantarentur et omnibus essent in ore, Themistius iis hanc orationem opposuit, in qua saepius cum ipso Pallada tamquam si adesset depugnat, et summa ope hoc agit ut ne gerendo praefecturam videatur philosophiam *καταγαγεῖν* et ipse *καταβῆναι*. Sumserat hoc verbum Palladas a Platone, ut ostendit Themistius ipse p. 471, 9: *μὴ οὖν ἀπρὶξ ἔχου τοῦ ῥήματος μηδὲ ὅτι Πλάτων ἐν Πολιτείᾳ τοὺς ἀπὸ τῆς θείας θεωρίας καταβαίνοντας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ὑποκορίζεται τούτῳ τῷ ῥηματίῳ οἷον καὶ μικρὸν πολιτεύεσθαι*, ubi scribendum est *μηδὲ — οἷον μικρὸν (τὸ) πολιτεύεσθαι*. Respicitur liber VII de Rep., in quo philosophi dicuntur *ἄνω ἀναβάντες αὐτὸ τἀγαθὸν ὁρᾶν* et sic *μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν*, p. 519 D. Hinc exclamat Themistius p. 453, 15: *εἶτα λέγεις ὅτι κατέβην*, et post pauca: *οὐ κατέβην, ὦ φίλος, ἀλλὰ κατὰ χώραν ἀναβέβηκα*, quibus continuo subiungit: *οὐδὲ γὰρ Σωκράτης ἐκεῖνος ἐκ φιλοσοφίας κατέβη πρυτανεύσας Ἀθήνησιν*, et *οὐδὲ ὁ πάγκαλος Ξενοφῶν ϛρατηγήσας τῶν μυρίων ἐκ φιλοσοφίας κατέβη*, et *οὐδὲ Παρμενίδης κατέβη νομοθετῶν Ἰταλιώταις*. Iam tu vides quid in ΟΥΚΑΠΗΙϾΙ lateat. Hoc ipsum verbum eodem sensu de Platone caeterisque veteribus philosophis usurpaverat et ita dixerat: *ἀλλὰ Πλάτων μὲν οὐ κατέβη τρὶς διαπλέων τὸν Ἰόνιον, — ἐγὼ δὲ χαμαὶ πάλιν ἐκυλινδούμην*. In ultimis his verbis novus error inest. Quid enim sibi vult *πάλιν*? Nihil hercle. Rescribe *πάλαι*, quoniam legationibus, quas *olim* obierat, opponit statim *τὴν ἔναγχος ἀποδημίαν εἰς τὴν ἀοίδιμον Ῥώμην*. Non est insolitus scribarum error, quo *πάλαι* et *πάλιν* inter se permiscentur.

In iis quae de recenti sua legatione ad Romanos scribit p. 471, 1 apparet nova librariorum socordia, quae adhuc

Criticos fugit: ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς ὑμετέρους πατέρας, inquit, ὁμόνοιαν ταῖς πόλεσι πρυτανεύων καὶ ἐντίμους αὐτοῖς ὑμᾶς καὶ αἰδοίους ποιῶν, quod hoc argumento confirmat: ἃ γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας ἐψηφίζοντο κοινὴ τῆς πόλεως αὕτη σεμνότης. Quae est ea sententia: *quos vobis honores decreverunt, hi toti civitati decori et ornamento sunt.* Quos dicat honores perspicuum est ex iis quae continuo addidit: καὶ εἰ μὴ φορτικὸς ὑμῖν ἔμελλον ἔσεσθαι τοὺς ἐμαυτοῦ καταλέγων ἐπαίνους κτἑ. Nempe *ipsum legatum* Themistium Romani honorificentissimis decretis ornaverant, quam laudem in totam civitatem redundare dixit. Itaque emendandum ἡμῶν pro ὑμῶν, quod sciunt omnes pervulgatum esse in libris vitium, atque sic rescribendum: ἃ γὰρ ὑπὲρ ἡ μ ῶ ν ἐκεῖνοι ἐψηφίζοντο κοινὴ τῆς πόλεως αὕτη σεμνότης.

Nisi invidiosum esset, inquit, p. 471, 5, *recitassem vobis Senatus Romanorum exclamationes*, δι᾽ ὧν καὶ τοῦτο ἀπώνασθε ἂν μαθόντες ὁπόσῳ τῷ περιόντι νικῶσι Ῥωμαῖοι τῷ σεμνύνειν καὶ τιμᾶν ἀρετήν. Tralaticium mendum est in verbis δι᾽ ὧν, pro quibus ἐξ ὧν est corrigendum. Cur toties δι et ἐξ confundantur saepius alibi demonstravimus.

C. G. COBET.

THUCYDIDES EMBLEMATE LIBERATUS.

Foede interpolatus est Thucydidis locus in oratione Periclis I. 140: ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχονται [εἰ καθαιρεθείη μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον]. Ultima verba in marginem, unde male irrepserunt, ableganda sunt. Ὅπερ μάλιστα προύχονται refertur ad ea quae praecedunt περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν. Nisi emblema sustuleris, ὅπερ ad τὸ ψήφισμα erit referendum et ὅπερ εἰ καθαιρεθείη fuissent arcte coniungenda, quae nunc interpositis μάλιστα προύχονται intolerabilem in modum dissecta sunt.

C. G. COBET.